

Sídlo filmařských cenzorů v Liběchově

Nenápadný zámek v Liběchově u Mělníka byl místem, kde se po druhé světové válce rozhodovalo o tom, které filmy smějí diváci vidět v kinech. Dějiny zámku byly ovšem bohatší a občas i dost kuriózní.

Text: Martin Karlík

Stejně jako u dalších sídel se na zdejší zámku vystřídala řada různých šlechtických rodů. Při pozemkové reformě na něj byla uvalena nucená správa. Hraběnka von Lippe si dokázala zařídit, aby se správcem dosazeným státem stal jistý František Homolka. Objevili se nicméně kritici, kterým se nelíbilo, že na hraběnku dohlíží člověk, kterého si sama vybrala. Aby se tedy majetku nezmocnil někdo jiný, tak zámek Homolkaovi nakonec prodala.

Protectorátní hranice

Homolka byl ale Čech, což se brzy stalo nevýhodou. Po záboru Sudet totiž Liběchov připadl třetí říši.

Sloup s křížkem u silnice na kraji městečka se stal mezníkem a Liběchov už byl za hranicí. Pan Homolka tak o zámek přišel. Na nádvoří cvičili chlapi z Hitlerjugend a později tu zřídili lazaret. Po osvobození Rudou armádou si zámek zabral stát, protože šlo o německý majetek.

Homolkovi tak museli žádat o navrácení. To se po jistých peripetiích podařilo, jenže si zámek moc neužili. „Když rodina večerela, tak přišli z národního výboru a řekli Homolkovým, že se musí okamžitě vystěhovat,“ říká architektka Markéta Bahníková, která se podílí na záchraně barokní památky. Rodina odešla a sídlo z 18. století připadlo státnímu statku.

Foto: Jakub Bouček

„Trezor na filmy měl být v Liběchově, ne však na zámku, ale v kostelíčku na kopci nad městem.“

Trezorové filmy

V roce 1954 byl zámek prohlášen za památku a dostal ho Československý státní film. A filmaři si jako správce najali právě Františka Homolku. Historický objekt se začal opravovat a v konírně vznikl sál, kde se mohly promítat filmy. Pouštěli si je tady cenzoři, kteří rozhodovali, jestli film může jít do kin. Případně vybrali scénu, která se musela vystříhnout.

Filmům, které se do kin nedostaly, se říkalo trezorové. Trezor na filmy měl být v Liběchově, ne však na zámku, ale v kostelíčku na kopci nad městem. „Tam byly police a bylo to připravené na archiv,“ vypráví Bahníková. Kaple svatého Ducha ale byla vlhká a navíc špatně přístupná. A tak se tam filmy nikdy neskladovaly.

Barokní podoba

V šedesátých letech se uvolnily poměry a cenzura už nebyla tak přísná. Když po srpnu 1968 postupně přišla normalizace a znovu se cenzurovalo, tak už se to nedělo v Liběchově. Novým zámeckým pánem se stalo Náprstkovo muzeum. „Z památkového hlediska provedli velmi zdařilou rekonstrukci. Odstranili novější zásahy a vrátili zámku jeho barokní podobu,“ říká Bahníková. Výstavu asijského umění dodnes připomíná pozůstatek původního okénka, kde se prodávaly lístky. Visí tu cedulka s informací, že poslední prohlídka začíná v 15:30.

Samá voda

V srpnu roku 2002 řádily v Česku povodně. Zámek utrpěl velkou ránu, ze které se vzpamatovává dodnes. Když se podařilo vyřešit spory, kdo je majitelem, tak se potomci Homolkových dali do oprav. Na to, aby zámek získal někdejší lesk, by ale potřebovali desítky, možná až stovky milionů korun. Zámek však zpřístupnili návštěvníkům. Nejsou tu sice prohlídky každý den, ale jednou za čas je možné se sem vypravit. A občas se tu konají i kulturní akce včetně promítání filmů. A to neledajakých. Divákům servírují trezorové filmy, které se právě kvůli cenzuře nesměly v minulosti pouštět. □

Jak fungovala cenzura?

Cenzura filmové tvorby probíhala po celém světě od počátků rozvoje filmového umění a probíhá až do současnosti. K cenzuře docházelo samozřejmě i z politických důvodů. Za první republiky vycházel seznam veškerých cenzurních zásahů ve věstnících. Informace o tom, co se vystříhlo, byla tedy veřejná. To za komunistického režimu fungovala cenzura jako skrytá. Co se nelíbilo nebo odstranilo třeba v liběchovské konírně, se tak už dnes nedozvíme.

Statut Československého filmu.
§ 1.
/1/ Československý film je samostatnou právní osobou.
/2/ Platí pro něj s hlediska daňového předpisů o podnikání veřejně účtujícího, podléhá povinnosti podle poplatkové zákona a jeho změnami: doplňky a platí od svého zřízení poplatkový ekvivalent podle

